

Սոյն թուրքերն ամենն ալ ինն կան-
գուն երկարութիւն կունենան և 5 1/2
քաշկանէն մինչեւ 13 քաշկան կար-
ծեն. ասիկ սուղ և ածախը չկար, և ասիկ
յայտնի է որ ծանրաբեկ ապրանքներ
չեն կրնար ծանր, քանից զնոյ չըլլար
և թէ՛ ատոր հետեւէն ինչալով աշխա-
տելու է աղէկը ճանելու համար, որ
չեն ընտր, քանի որ անդին գիւրդու-
թեամբ շահելու ճամբան կայ:

Մարդուանու վաճառականը եւս
ուշադիր չեն այս բանին. անոնք կը շա-
ղեն միայն որ շատ ապրանք ճանեն և
վաճառեն, տեսական ապրանքներն
հոգ չեն տանիր, և բաց առանք տեսակ
մը մրցումի մտած են որով արժեքաւոր-
ւորին շահը կը ընկնայ և ապրանքը կը
նշեցն թէ տեսական և հետեւաբար
թէ գնով:

Գանք այժմ հայի մը տալու. սոյն
3500 Գանք միջին հայուով որը երկուր
ուկն թիւնէն կը ճանեն 8,750 թիւի
Շաբաթը կը ճանեն 52,500 »
Տարին կը ճանեն 2,730,000 »
Շահանք հարով թէ և իրաւանքներն
5 1/2—13 քաշկան կը վաճառու, բայց
միջինն չեն ընկնէ եւրոպայէն կուգայ,
նաև ուրիշ ծախքեր ևս կ'ընեն, ուստի
թիւի գլուխ միջին հայուով 3 քաշ-
կան չափ կը ճանայ:

Ուրեմն Մարդուան ուր կը շահի
26,250 քաշ.
Շաբաթը 157,500 »
Տարին 8,190,000 »
Միայն մանուսայագործութեան
պատճառաւ Մարդուան որչափ աւա-
տուր կ'ընեն:

—Ինչպէս ըսինք, իւրաքանչիւր թիւի
5 1/2—13 քաշի ճոյն քաշաբեր. ման-
րակերէն հայիկները գտնուած է որ
եթէ միջին հայիկը 9 բաններ, պիտի
գտնենք ճիշդ հայիկը թէ որչափ ճի-
շդ կ'ընեն:

Ուր աւուտուր կ'ընեն 78,750 քաշ.
Շաբաթը 472,500 »
Տարին 24,570,000 »
Եղած են ժամանակներ տարու մէջ
ուր սոյն գումարը կը կրկնապատկի և
կ'ընապատկի:

Սոյն արժեքագործութեան նիւթն
ուղղակի եւրոպայէն, մասնաւորաբար
Մանիպուրէն կուգայ և վեց տեղայի
վաճառականք ձեռքն է:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Մարդուանու մանուսայագործու-
թիւնն օտարազգաց մանուսանք. Ամա-
սիական գերմանացիներու նախանք
գործած է, որը Գերմանիայէն ալ
այլ մեքենաներ ընելով տուած են և
շահացած են մրցել. բայց չեն յաջո-
ղած. Մարդուանցիք անոնցք ընտիր և
աժան հանած են, որով կը պարտաւո-
րին իրենց մեքենաները վաճառու. Սոյն
մեքենայիք մին և մանկու մեքենան որ
մեծապէս օգտած է տեղաւոր բար-
դը մանկու. քանի որ բաւական մա-
նակը եւրոպայէն ընելու կուտան:

Թէ և 3500 հոր կայ զոր կը կառա-
վարեն 500 անձինք, բայց ատոր կը
ցրուին ու կը գնան իւր ձեռքն անձանք
միջնացաւ որը կը շահին, եթէ չափ ը-
լայ. Մանուսայագործութեան յառա-
կեալ շահէ երթալով կը նուազի, հո-
րերը կը յայտնան և համեմատաբար ու-
րէ գործող՝ գիւրդին լինելուն, մրցման
շատ երկարակայ է. սոյն մրցումէն գոր-
ծաւոր միշտ կը մնայ, ամեն տարի
թօր գլուխ մէկ քանի փաթեց կը գոր-
ծենք. Կարեն ծախականներն յա-
տուկ այտ մ'է, երբ արժեքն մը ընչ
շատ չափի կ'սկսի, հասարակութիւնն
աշխուհի մտոր կը հետեւի մինչև որ
այլ ևս չափ չմնայ. երբ Պոլս կոչկա-
կարութիւնն աղէկ կը գործեր, գաւա-
ռէն երկրորդ պանդուխտը խաղաղին աղ-
բաններն կը հետեւին իմնչև կը յայտն
ոնչացաւ. ու հետեւան իւր յարգել կո-
րոյս, քանից աժան ճանելու համար
ուէ ինչալ չէին տանիր տոկոսնու-
թեան և գերեցիկութեան. Մարդուա-
նու սոյն արժեքն ևս այսպէս է, ինչ-
պէս կ'ըլլայ թող ըլլայ, օրական թիւի
մ'անկի հանդիս կը շահին, այսպէսով
կը կորուստեն արժեքն իւր վարկը
Գիւրդին հաստատ չեն կրնար բռնել,
միշտ անխոհեմ նախաձեռնով մը կը տան-
ջուին և անխոհեմ մրցման մը մէջ կը
մտնեն ի վնաս իրենց և իրենց գործա-
ւորաց. Սոյն նիւթերն կ'ուտ մ'է:

Ըսինք որ կանայք կը գործեն սոյն
արժեքն անձաւ մասամբ. իսկ ինչ
կ'ընեն իրենց ալիքը. չարթուան մէջ
որ մը ունին, յորովս պարզաբար կը հա-
նեն իրենց շատ գործած ապրանքը,
մնացալ օրերը շատ ցաւալի կը կրկնով
կ'անցունեն. քաւական է երթալ նստիլ
քիւ մը խաշկաններ, և եթէ աւելի
զգուշացն չեն զգար, գիւրդուաններն, հոս

պիտի տեսնեն անձինք որը կուգան
միւրի իրենց դատերը և կանանց ճակ-
տին քրտնքը. եթէ գիւրդուանք չե-
թայ, իր տունը կը խմէ ևս անպէս
կ'երթալ օրհարանները. հոս զարա-
նէն կ'ընեն իրենց և բանաւորութիւննե-
րով, անտեղի և վնասակար խօսակ-
ցութիւններով կ'անցունեն ժամանակն,
և այս երթալով կը բաշխեն. . . .

Այսպէս, գործաւոր դասը երթա-
լով կը վառարանայ և բարոյական
անկման կը դիմէ, իրտն անպակ և
անուպալ մնալով. Որդին երբ 13 տա-
րեկան լինի, կ'սկսի գործել և աշխա-
լել յետոյ, երբ ամուսնանայ, կը հե-
տեւի իւր հօր բալիւրին. Չեմ կրնար
գտնել պարզ գաղափար մը տալ թէ
որ աստիճանն տգէտ կը մնան, անպէս
զի ամենէն պարզ ինքուա խոստով
խօսք մը՝ որ պատմութեան կամ գի-
տութեան կը վերաբերի, չեն կրնար
հասկնալ. Մեր եկեղեցեաց մէջ յունիք
բարդիկ հայերը, որ երթան արտոն
մէջ մտնեն, սորվին արունք իսկական
վիճակն, ուսումնասիրեն և ապա ա-
նոնց հասկցած կերպով խրատեն զի-
րներ. աղկանց կրթութիւնը գլխովին
լքած են, և մանկերն ևս երբ հասա-
րակ գիւր կարգալ մը սորվին, կը բա-
շին կը ճանեն:

Իսկ կանայք ինչ կ'ընեն. կան ոմանք
որը իրենց օրապահին հայթայթելու
համար շարաշար կ'աշխատին, իսկ են
նաեւ՝ որ կ'աշխատին, որպէս զի շա-
հելով իրենց ոսկի զարդեր և գեղե-
ցիկ հանդերձներ քեն, որոց և ոչ
մէկուն վրայ ճաշակ կը փայլի ալ
միայն շաւղութիւն:

Սոյն տանտիրնայ տունն կը մաք-
րութեամբ չի աշխարհ. մարդ զգուշօր
կը մտնէ շատ տուններ, որովհետեւ
տանտիրնին իր գործող զբաղած է և
չէ կցած քանի մը օրէ ի վեր տունը
աւելի, մաքրել, տղաները խնամել. և
եթէ անօգնական է, այն աստիճան
գործերն աւելի վատ կ'ընթանան, կը
գովով իմ հարկանակցաւ աշխուհի. տան
տիրնայք գտնէ իրենց զաւակաց բարի
օրինակը կը հանդիսանան. բայց կը մոռ-
նան թէ իրենց գործն աղով չէ լինար.
տան տիրնայք գտնէ իրենց զաւակաց բարի
օրինակը կը հանդիսանան. բայց կը մոռ-
նան թէ իրենց գործն աղով չէ լինար.

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Մարդուանու մանուսայագործու-
թիւնն օտարազգաց մանուսանք. Ամա-
սիական գերմանացիներու նախանք
գործած է, որը Գերմանիայէն ալ
այլ մեքենաներ ընելով տուած են և
շահացած են մրցել. բայց չեն յաջո-
ղած. Մարդուանցիք անոնցք ընտիր և
աժան հանած են, որով կը պարտաւո-
րին իրենց մեքենաները վաճառու. Սոյն
մեքենայիք մին և մանկու մեքենան որ
մեծապէս օգտած է տեղաւոր բար-
դը մանկու. քանի որ բաւական մա-
նակը եւրոպայէն ընելու կուտան:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կանայի և
որիտեղ չեն գործեր, այլ արք սուղ ու-
րականքով:

Սոյն ապրանքը կը շահեն նաև. կե-
սաբան թայ Մարդուանէն աւելի սուղ
է, և Մարդուանէն հոս ապրանք եր-
թալով կը շահի, քանի ճոյն կ

